

უაზრობა და დასუსტება

მცირის ხატის შექმნა
და სხვა შემთხვევითი ტექსტები

უმბერტო ეკო
მტრის ხატის შექმნა
და სხვა შემთხვევითი ტექსტები

Umberto Eco
COSTRUIRE IL NEMICO
E altri scritti occasionali

იტალიურიდან თარგმნეს ხათუნა ცხადაძემ, დარეჯან კიკოლიაშვილმა და
ნათია ბერიშვილმა

© By Umberto Eco, 2011.
© 2020 La nave di Teseo Editore, Milano
All rights reserved.
© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2015, 2023
ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-835-7

www.dioгене.ge

სარჩევი

შესავალი.....	7
მტრის ხატის შექმნა (მთარგმნელი დარეჯან კიკოლიაშვილი).....	11
აბსოლუტი და ფარდობითობა (მთარგმნელი დარეჯან კიკოლიაშვილი).....	39
ალი მშვენიერია (მთარგმნელი ნათია ბერიშვილი).....	69
განძის ძიება (მთარგმნელი დარეჯან კიკოლიაშვილი).....	99
ამჟავებული ნუგბარი (მთარგმნელი დარეჯან კიკოლიაშვილი).....	115
ემბრიონები სასუფეველს მიღმა (მთარგმნელი ხათუნა ცხადაძე).....	131
„ჯგუფი 63“, ორმოცი წლის შემდეგ (მთარგმნელი ხათუნა ცხადაძე).....	143
ჰიუგო, hélas! სიჭარბის პოეტიკა (მთარგმნელი დარეჯან კიკოლიაშვილი).....	177
„ველინები“ და ღუმილი (მთარგმნელი ნათია ბერიშვილი).....	215
წარმოსახვითი ასტრონომია (მთარგმნელი ხათუნა ცხადაძე).....	227
სადაც წახვალ, ქუდიც იქაური დაიხურეო (მთარგმნელი ხათუნა ცხადაძე).....	265
მე ედმონდ დანტესი ვარ! (მთარგმნელი ხათუნა ცხადაძე).....	277
ულისელა გვაკლდა... (მთარგმნელი ხათუნა ცხადაძე).....	295
რატომ ვერ პოულობენ კუნძულს (მთარგმნელი ხათუნა ცხადაძე).....	307
ფიქრები „ვიკილიქსზე“ (მთარგმნელი ხათუნა ცხადაძე).....	339

შენსახალი

განზრახული მქონდა, ამ კრებულისთვის „თემატური ტექსტები“ დამერქმია, მაგრამ გამომცემლის სამართლიანმა შეშფოთებამ, რომ ასეთი პომპეზურად უბრალო სათაური მკითხველის ყურადღებას ვერ მიიქცევდა, მაშინ, როცა პირველი ესეს სათაური გარკვეული ცნობისმოყვარეობის აღმძვრელი იყო, განაპირობა კიდევ ჩემი საბოლოო არჩევანი.

რას წარმოადგენს თემატური ტექსტი და რით არის იგი კარგი? პირველ რიგში იმით, რომ ავტორს თვითონ კი არ ჰქონდა განზრახული ამგვარი ტექსტის შექმნა, არამედ მას უბიძგეს ამისკენ. ეს ბიძგი შეიძლება სხვადასხვაგვარად მიიღო, ვთქვათ, რომელიღაც თემატური ესეს წაკითხვით ან რომელიმე საუბარში მონაწილეობის მიღებით. ზოგჯერ წამოჭრილი თემა ავტორს წაახალისებს ან აიძულებს დაფიქრდეს ისეთ საკითხზე, რომელსაც, რომ არა ეს შემთხვევა, ყურადღებას არ მიაქცევდა. და უნდა გითხრათ, რომ ხშირად, ამ გზით წამოჭრილი თემა უფრო ნაყოფიერი აღმოჩნდება ხოლმე, ვიდრე საკუთარი ფანტაზიით შობილი.

თემატური, ამა თუ იმ შემთხვევისთვის დანერგილი ტექსტის კიდევ ერთი სიკეთე ის გახლავთ, რომ არ გავალდებულებს, რადაც არ უნდა დაგიჯდეს, ორიგინალური იყო. მისი მიზანი უბრალოა: შეიქცეოს როგორც მოსაუბრე, ასევე მკითხველიც. ერთი სიტყვით, თემატური ტექსტი უფრო რიტორიკული ვარჯიშია ბაროკოს სტილში, დაახლოებით ისეთი, როქსანა რომ სთავაზობს კრისტინას (და მისი საშუალებით სირანოს): „მესაუბრეთ სიყვარულზე“.

ტექსტების სათაურების ქვეშ (ყოველი მათგანი ბოლო ათ-ნლეულშია დაწერილი) მითითებულია თარიღები და ღონისძიებები, რომლებსაც ისინი მიეძღვნა. მაგრამ ხაზი რომ გავუსვა მათ თემატურ ხასიათს, შეგახსენებთ, რომ „აბსოლუტი და ფარდობითობა“ და „ალი მშვენიერია“ ნავიკითხე „მილანეზიანას“ საღამოებზე, რომლებიც სწორედ რომ თემატური ღონისძიებებია და მშვენიერი შესაძლებლობა მომეცა, მელაპარაკა აბსოლუტზე მაშინ, როცა ცხარე პოლემიკა მიმდინარეობდა რელატივიზმზე, ხოლო რაც შეეხება „ალს“, ეს თემა კარგი გამოცდა გამოდგა, რადგან ვერასდროს ვიფიქრებდი, რომ მომიწევდა ამ საკითხით (მხურვალედ) დაინტერესება.

„ემბრონები სასუფეველს მიღმა“ წარმოადგენს მოხსენებას, რომელიც 2008 წელს ბოლონიაში გამართულ სამეცნიერო ეთიკისადმი მიძღვნილ კონფერენციაზე ნავიკითხე; მოგვიანებით ეს ტექსტი შევიდა ფრანჩესკო გალოფაროს რედაქციით გამოსულ წიგნში „ეთიკა სამედიცინო კვლევებში და ევროპული კულტურული იდენტობა“ (ბოლონია, CLUEB, 2009). მოხსენებით „ჯგუფი 63“, ორმოცი წლის შემდეგ“ გაიხსნა კონფერენცია, რომლის თემაც არეკლილია ჩემი გამოსვლის სათაურში.

მოსაზრებები სიჭარბის პოეტიკის შესახებ ჰიუგოს შემოქმედებაში მოკლედ გადმოსცემს წერილობით და სიტყვიერ სამ სხვადასხვა გამოსვლას, ხოლო სახალისო წერილი წარმოსახვითი ასტრონომიების თემაზე უტიფრად წარვადგინე ორი სხვადასხვა ვერსიით ორ სხვადასხვა – ერთი ასტრონომების, მეორე კი გეოგრაფების კონფერენციაზე.

„განძის ძიება“ აერთიანებს ჩემს რამდენიმე გამოსვლას ამ თემაზე, ხოლო „ამჟავებული ნუგბარი“ ნავიკითხე პიერო კამპორეზისადმი მიძღვნილ კონფერენციაზე.

„ველინები და დუმილი“ თითქმის ექსპრომტად წარმოვთქვი იტალიელი სემიოლოგების ასოციაციის კონფერენციაზე 2009 წელს.

კრებულის სამი ესე ნამდვილი თავშესაქცევი ტექსტებია. სამივე მათგანი სამ სხვადასხვა წელს დაიბეჭდა „ბიბლიოფილის ალ-

მანახში“. რა აერთიანებთ მათ დანარჩენ ჩანაწერებთან? კოლაჟის ეს სამი მცდელობა შთამაგონა ხსენებული აღმანახის სამმა თემამ ანუ „დროში მოგზაურობებმა“: „უტოპიის ახალი კუნძულების ძიებამ“ მიკარნახა, დამენერა ესე „სადაც წახვალ, ქუდიც იქაური დაიხურეო“ (2007), „სენტიმენტალურმა წიაღვლებმა სიყმანვილის დროინდელ წიგნებში“ მიბიძგა, შემექმნა ესე „მე ედმონდ დანტესი ვარ“ (2008), ხოლო „დაგვიანებულმა რეცენზიებმა“ – ესე „ულისელა გვაკლდა“ (2009). 2011 წელს „ბიბლიოფილის აღმანახშივე“ დაიბეჭდა „რატომ ვერ პოულობენ კუნძულს“, რომელიც იმეორებს 2010 წელს სარდინიაზე, კარლოფორტეში, კუნძულების თემაზე ჩატარებული კონფერენციის მასალას.

„ფიქრები „ვიკილიქსზე“ დაწერილია ორი სტატიის საფუძველზე: ერთი მათგანი დაიბეჭდა „ლიბერასიონში“ (2010 წლის 2 დეკემბერი), მეორე – „ესპრესოში“ (2010 წლის 31 დეკემბერი). დაბოლოს, რაც შეეხება კრებულის პირველ ტექსტს: „მტრის ხატის შექმნა“ წავიკითხე 2006 წლის მაისში კლასიკოსებისადმი მიძღვნილ შეკრებაზე, ივანო დიონიჯიმ რომ მოაწყო ბოლონიის უნივერსიტეტში. მართალი გითხრათ, მას შემდეგ, რაც ჯან ანტონიო სტელამ ეს თემა ბრწყინვალედ განავითარა თავის სამასზე მეტ გვერდიან ნაშრომში „ზანგები, პედერასტები, ურიები. მარადიული ომი სხვასთან“ (მილანი, გამომცემლობა „რიცოლი“, 2009), ჩემი ოცი გვერდი, ცოტა არ იყოს, სიტყვაძუნნად გამოიყურება, მაგრამ რა ვქნა? დამენანა მათი გადაგდება დავინწყების მორევში, რაკი მტრის ხატი დღემდე კვლავ და კვლავ შეუსვენებლივ იქმნება.

მტრის ხატის შექმნა

კლასიკოსი ავტორებისადმი მიძღვნილი საღამოების ფარგლებში ბოლონიაში, 2008 წლის 15 მაისს წაკითხული ლექცია, რომელიც დაიბეჭდა ივანო დიონიჯის რედაქციით გამოსულ კრებულში „ხოტბა პოლიტიკას“, მილანი, 2009.

წლების წინ ნიუ-იორკში ერთი ტაქსის მძღოლი გამომელაპარაკა. სახელით ვერ მიხვდებოდი, წარმოშობით საიდან იყო, მაგრამ მითხრა, პაკისტანელი ვარო. სადაურობა მკითხა. იტალიელი ვარ-მეთქი. მერე, რამდენი ხართო, და გაცოცდა, როცა გაიგო, რომ ასე ცოტანი ვართ და თან ინგლისური ჩვენი ენა არ არის. ბოლოს, ჩვენი მტრების ვინაობით დაინტერესდა.

„ბატონო-მეთქი?“

მშვიდად ამიხსნა, რომ აინტერესებდა სადავო ტერიტორიების, ეთნიკური სიძულვილის, საზღვრების გაუთავებელი დარღვევისა და სხვა ასეთი მიზეზების გამო რომელ ხალხებთან გვიომია საუკუნეების განმავლობაში. ვუთხარი, არავის ვეომებით-მეთქი. მაშინ მოთმინებით დააზუსტა, რომ ჩვენი ისტორიული მონინალმდეგეების ვინაობა აინტერესებდა, ვისაც ვჟღელტდით და ვინც გვჟღელტდა. გავუმეორე, მტრები არ გვყავს, ხოლო ბოლო ომი ნახევარ საუკუნეზე მეტია, რაც გადავიხადეთ, რომელიც, სხვათა შორის, დაიწყეთ ერთი და დავამთავრეთ სულ სხვა მტრის წინააღმდეგ-მეთქი.

არ მოენონა. როგორ შეიძლება ხალხი არსებობდეს, რომელსაც მტერი არ ჰყავს? ტაქსიდან ჩასვლისას ორი დოლარით მეტი გასამრჯელო დავუტოვე – ჩვენი უნიათო პაციფიზმით მიყენებული

ზარალის საზღაური. და მერელა მომივიდა თავში, რა უნდა მეთქვა. არ არის მართალი, თითქოს იტალიელებს მტრები არ ჰყავთ. არ ჰყავთ გარეშე მტრები, ყოველ შემთხვევაში, ვერასდროს თანხმდებიან მათი ვინაობის გარკვევაში, რადგან ერთმანეთთან არიან მარადიულ ომში ჩაბმულნი: პიზა – ლუკასთან, გველფები – გიბელინებთან, ჩრდილოელები – სამხრეთელებთან, ფაშისტები – პარტიზანებთან, მაფია – სახელმწიფოსთან, მთავრობა – სასამართლო ხელისუფლებასთან, და სამწუხაროა, რომ ტაქსისტთან საუბრის დროს ჯერ კიდევ არ იყო დაცემული პროდის ორი კაბინეტი, თორემ იოლად ავუხსნიდი, რას ნიშნავს მეგობრის მიერ ნასროლი ტყვიით ბრძოლის წაგება.

თუმცა უკეთ რომ დავფიქრდი ამ საკითხზე, მალე დავრწმუნდი: ჩვენი ქვეყნის ერთ-ერთი უბედურება, ბოლო სამოცი წლის განმავლობაში მაინც, სწორედ ის არის, რომ ნამდვილი მტერი არ გვყოლია. იტალიის გაერთიანება ავსტრიელ დამყრობელთა მეშვეობით გახდა შესაძლებელი, ანუ, როგორც ბერშემ¹ ინება თქმა, უხეში და უსიამოვნო ტევტონის წყალობით. მუსოლინიმ მაშინ შეძლო ხალხის მხარდაჭერით ესარგებლა, როდესაც წაგვაქეზა შური გვეძია „ინვალიდი გამარჯვების“², დოგალისა და ადუაში³ განცდილი დამცირების, ასევე „იუდეველი დემოკრატო-პლუტოკრატიების“ გამო, უსამართლო სანქციებით სულს რომ გვხდინდენ. დააკვირდით, რა დაემართა შეერთებულ შტატებს, როდესაც „ბოროტების იმპერია“ დაემხო და დიდი მტერი – საბჭოეთი – დაიშალა. ამერიკელებს იმ ზომამდე დაემუქრათ იდენტობის დაკარგვის საფრთხე, რომ ბენ-ლადენმა, რომელსაც საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ბრძო-

¹ ჯოვანი ბერშე (1783-1851) – პოეტი, იტალიური რომანტიზმის მანიფესტის ავტორი, იტალიის გაერთიანების აქტიური მონაწილე.

² ტერმინი „ინვალიდი გამარჯვება“ ეკუთვნის გაბრიელე დაუნუციოს. იგულისხმება ნაციონალისტურ წრეებში გავრცელებული უკმაყოფილება იმის გამო, რომ იტალიას, 1918 წელს, ანტანტის ქვეყნებისთვის პირველ მსოფლიო ომში გაწეული დახმარების ადეკვატური საზღაური ტერიტორიების სახით არ მიუღია.

³ იგულისხმება ეთიოპიაში იტალიელთა მარცხი დოგალისა (1887) და ადუას (1896) ბრძოლებში.

ლის დროიდან მათგან ბევრი სიკეთე ახსოვდა, ამჯერად თვითონ გაუნოდა წყალობის ხელი ამერიკას, რითაც ბუშს საშუალება მისცა შეექმნა ახალი მტრის ხატი და ამით განემტკიცებინა როგორც ეროვნული იდენტობის გრძნობა, ისე საკუთარი ძალაუფლება.

მტრის ყოლა მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ იმისთვის, რომ განვსაზღვროთ ჩვენი მეობა, არამედ იმისთვისაც, რომ შევქმნათ დაბრკოლება, რომლის პირისპირ საკუთარ ფასეულობათა სისტემასაც გამოვცდით და ჩვენს საკუთარ ღირებულებასაც წარმოვაჩინოთ. ამიტომ, თუ მტერი არ არსებობს, ის უნდა შევქმნათ. ნახეთ, რა არხეინად ირჩევდნენ მტრად ვერონელი სკინჰედები ნეზისმიერს, ვინც მათ ჯგუფს არ ეკუთვნოდა, ოღონდ კი თვითონ ჯგუფი რქმეოდათ. ჰოდა, ამ საღამოს ჩვენ გვანტიტრესებს არა იმდენად სახიფათო მტრის ამოცნობის თითქმის ბუნებრივი მოვლენა, რამდენადაც მისი ხელოვნურად შექმნის და დემონიზების პროცესი.

კატილინას წინააღმდეგ მიმართულ სიტყვაში (II, 1-10) ციცერონს თითქოს არ უნდა დასჭირვებოდა მტრის ხატის შექმნა, რადგან შეთქმულების არსებობის უტყუარი საბუთები ხელთ ჰქონდა, მაგრამ ის მაინც ქმნის ხატს, როდესაც მეორე სიტყვაში სენატორებს აღუწერს კატილინას მეგობრებს, და მათი მორალური გახრწნილების ათინათს მთავარ ბრალდებულზე არეკლავს.

„ქეიფობენ მხარეთქოზე წამონოლილნი, უტიფარ დიაცებთან ერთად, ღვინით გაბრუჟულნი, სასმელ-საჭმლით გულმოყირჭებულნი, ნელსაცხებლებით აქოთებულნი, გირლიანდებით მოკაზმულნი, გარყვნილებისგან ქანცგანყვეტილნი, და იქადნიან, რომ კეთილშობილ მოქალაქეებს ამოჟლეტენ და ქალაქს გადაბუგავენ. [...] თქვენ მათ ხედავთ გამოპრანჭულებს, კობტად თმადავარცხნილებს, ზოგი მათგანი უწვერულვაშოა, ზოგს ლამაზად აქვს წვერი დაყენებული, გრძელსახელოებიან, ქუსლამდე დაცემულ ტუნიკებს ატარებენ, მოსასხამებში არიან გახვეულნი და არა ტოგებში. [...] ეს ყმანვილები მოხდენილი

გარეგნობისანი არიან, შნოიანნი, კარგი მოარშიყენი. მაგრამ მათ ხანჯლის ტრიალი და ფიალაში შხამის გარევაც ისევე ემარჯვებათ, როგორც ცეკვა და კითარაზე დაკვრა“.⁴

ციცერონის მორალისტობას მოგვიანებით გამოეხმაურება ნეტარი ავგუსტინე, რომელიც რისხვად დაატყდება თავს წარმართებს, რაკი ისინი, ქრისტიანებისგან განსხვავებით, ცირკში, თეატრში და ამფითეატრში დადიან და ორგიებს მართავენ. მტერი განსხვავებულია და მისი ცხოვრების წესი ჩვენი არ არის.

ანტონომაზიით განსხვავებული – უცხოელია. ჯერ კიდევ რომაულ ბარელიეფებზე ბარბაროსი გამოსახულია წვერით და ბრტყელი ცხვირით, ხოლო თავად სიტყვა – „ბარბაროსი“ მიანიშნებს მისი მეტყველების და, შესაბამისად, აზროვნების დეფექტზე.

და მაინც, იმთავითვე მტრის ხატად ჩამოყალიბდა არა იმდენად განსხვავებული, ვისგანაც პირდაპირი საფრთხე გვემუქრება (როგორც ბარბაროსთა შემთხვევაში), არამედ ის, რომელსაც ვინმე დაინტერესებული გვიხატავს საშიშად, თუნდაც მისგან პირდაპირი საფრთხე არც გვემუქრებოდეს, და გვიხატავს იმგვარად, რომ მისი სახიფათოობა კი არ აქცევს განსხვავებულად, არამედ განსხვავებულობა ხდება მისი სახიფათოობის ნიშანი.

აი, რას ამბობს ტაციტუსი ებრაელთა შესახებ: „რაც ჩვენთვის წმინდაა, იუდეველთათვის არაწმინდაა, ის კი, რაც ჩვენთვის უწმინდურია, მათთვის სჯულიერია“ (როგორ არ გავიხსენოთ ანგლოსაქსთა ზიზლი ბაყაყისჭამია ფრანგების მიმართ, ხოლო გერმანელებისა – იტალიელების მიმართ, ნიორს რომ ჭარბად იყენებენ). ებრაელები „უცნაურები“ არიან, რადგან ერიდებიან ღორის ხორცს, პურში საფუარს არ ურევენ, უქმობენ მეშვიდე დღეს, მხოლოდ ერთმანეთზე ქორწინდებიან, წინადაცვეთენ (დააკვირდით!) არა იმიტომ, რომ ეს ჰიგიენური ან რელიგიური წესია, არამედ იმიტომ, რომ ხაზი გაუსვან თავიანთ განსხვავებულობას, მიცვალებულებს

⁴ იამზე გაგუას თარგმანი.

მინაში მარხავენ, და პატივს არ მიაგებენ ჩვენს კეისრებს. როდესაც ვაჩვენებთ, რამდენად განსხვავებულია ვინმეს (ამ შემთხვევაში ებრაელების) ზოგიერთი რეალურად არსებული წეს-ჩვეულება (წინადაცვეთა, შაბათის უქმობა), ამის შემდეგ შეიძლება რეალური პორტრეტი წარმოსახვითი შტრიხებითაც გავამდიდროთ: თაყვანს სცემენ ვირის გამოსახულებას, უპატიოდ ექცევიან მშობლებს, შვილებს, ძმებს, სამშობლოს და ღმერთებს.

პლინიუსი რამე განსაკუთრებულ ბრალს ვერ უყენებს ქრისტიანებს და იძულებულია აღიაროს, რომ ისინი სწადიან არა უკეთურ, არამედ მხოლოდ ქველ საქმეებს. მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მაინც სასიკვდილო განაჩენი გამოაქვს მათთვის, რადგან მსხვერპლს არ სწირავენ იმპერატორს. სწორედ ეს სიჯიუტე, რასაც ამ თავისთავად ცხად და ბუნებრივ საქმეში იჩენენ, აქცევს ქრისტიანებს განსხვავებულად.

მოგვიანებით, ხალხთა შორის კონტაქტების განვითარებასთან ერთად, მტრის ახალ ტიპად იქცევა არა მარტო ის, ვის განსხვავებულობასა და უცნაურობასაც შორიდან ვხედავთ, არამედ ისიც, ვინც ჩვენს შორისაა, როგორც დღეს ვიტყვით, ექსტრაკომუნიტარი ემიგრანტი⁵, რომელიც როგორღაც განსხვავებულად იქცევა ან ჩვენს ენაზე ცუდად მეტყველებს, იუვენალის სატირაში წარმოდგენილი ცბიერი, გაქნილი, უტიფარი და ავხორცი გრეკულის მსგავსად, რომელსაც შეუძლია მეგობრის ბებიაც კი არ დაინდოს და ტახტზე წამოაქციოს.

ყველა უცხოთა შორის უცხო, განსხვავებული ფერის გამო, არის ზანგი. სიტყვა „ზანგზე“ ბრიტანული ენციკლოპედიის 1798 წლის პირველ ამერიკულ გამოცემაში ვკითხულობთ:

„ზანგთა კანის შეფერილობა სხვადასხვანაირია, მაგრამ სახის ნაკვთებით ყველანი ერთნაირად განსხვავდებიან დანარჩენი ადამიანებისაგან. მათთვის დამახასიათებელია მრგვალი სახე,

⁵ ეს ბიუროკრატიული ტერმინი იტალიაში გამოყენებულია იმ ემიგრანტების გამოსაყოფად, რომლებიც წარმოშობით ევროკავშირის წევრი ქვეყნებიდან არ არიან.

მაღალი ყვრიმალეზი, დაქანებული შუბლი, მოკლე, ფართო და დაჭყლეტილი ცხვირი, მსხვილი ტუჩები, პატარა ყურები; უსახურობა და ფორმის უღაზათობა მათი გარეგნობის დამახასიათებელი ნიშნებია. ზანგ ქალებს ძლიერ ჩავარდნილი წელი და ვეებერთელა დუნდულები აქვთ, რაც მათ უნაგირის ფორმას აძლევს. ყველაზე მძიმე მანკიერებები თითქოს ბედისწერად დაჰყოლია ამ უბედურ რასას: როგორც ამბობენ, მცონარეზამ, ლალატმა, შურისმაძიებლობამ, სისასტიკემ, უსირცხვილობამ, ქურდობამ, სიცრუემ, ბილწსიტყვაობამ, ავხორცობამ, სულმოკლეობამა და მოუთოკავმა სიფიცხემ მათში ბუნებითი სჯულის კანონები ამოძირკვა და სინდისის მამხილებელი ხმა დაადუმა. მათთვის უცხოა ყოველგვარი თანაგრძნობა. ისინი საშინელი მაგალითი არიან იმისა, როგორ იხრწნება ადამიანი, როდესაც საკუთარ ნებაზეა მიშვეებული“.

ზანგი მახინჯია. მტერი მახინჯი უნდა იყოს, რაკი მშვენიერება კეთილთან იგიველება. მშვენიერების ერთ-ერთი ფუნდამენტური ნიშანი ყოველთვის იყო ის, რასაც შუა საუკუნეები „integritas“ – „სიმრთელეს“ დაარქმევს (იგულისხმება ყოველივე იმის ქონა, რაც სახეობის საშუალო წარმომადგენელს მოეთხოვება; ადამიანი მახინჯად ითვლება, თუ აკლია კიდური, თვალი, საშუალოზე დაბალი ტანისაა ან კანის „არადადამიანური“ ფერი აქვს). და აი, მყისიერად ხელთ გვაქვს მტრის გამოსაცნობი მოდელი ცალთვალა გიგანტი პოლიფემიდან ჯუჯა მიმემდე. პრისკე პანიონელი ჩვენი წელთაღრიცხვის V საუკუნეში ატილას აღწერს, როგორც ტანდაბალ, მკერდგანიერ და დიდთავა მამაკაცს, რომელსაც წვრილი თვალები, ვიწრო და ჭალარა წვერი, ბრტყელი ცხვირი და (უმნიშვნელოვანესი შტრიხი) მუქი ფერის კანი აქვს. საინტერესოა, როგორ ემსგავსება ეშმაკის ფიზიონომიას ატილას სახე ხუთ საუკუნეზე მეტი ხნის შემდეგ როდოლფუს გლაბერთან: ტანი – დაბალი, კისერი – წვრილი, გალუული სახე, ნახშირივით შავი თვალები, ნოჭებით დაღარული შუბლი, ბრტყელი ცხვირი, გამოწეული პირი, მსხვილი

ლაშები, წერილი და გრძელი ნიკაპი, თხასავით წვერი, აცქვეტილი და წანვეტებული ყურები, გაფშეკილი და აწეწილი თმა, ეშვებივით კბილები, წონწონა თავი, ამობურცული მკერდი, კუზიანი ზურგი (ქრონიკები, V,2).

968 წელს იმპერატორ ოტონის მიერ ბიზანტიაში გაგზავნილი ელჩის, ლიუტპრანდო კრემონელის აზრით, ბიზანტიელებს აკლიათ „integritas“:

„აღმოვჩნდი ნიკიფორეს – ურჩხულის მსგავსი არსების, ვეება-თავიანი ქონდრისკაცის წინაშე, რომელიც თავისი უწვრილესი თვალებით თხუნელას მოგაგონებთ და რომელსაც ამახინჯებს მოკლე, ფართო, ხშირი და ჭალარა წვერი; აქვს ერთი ციცქნა კისერი... ეთიოპელის კანის ფერი (ლამით მასთან შეყრას რომ არ ინატრებ), ტიკივით ფაშვი, ჩამომხმარი უკანალი, ტანთან შედარებით მეტისმეტად გრძელი წვივები, არის მოკლეფეხება, ბრტყელტერფიანი, აცვია ძველისძველი, გლეხური სამოსი, ხმარებისგან აყროლებული და გახუნებული.“

აყროლებული. მტერი ყოველთვის ყარს, და ვინმე ბერიონი მსოფლიო ომის დასაწყისში გამოცემულ თავის თხზულებაში „La polychrésie de la race allemande“⁶ (1915) ამტკიცებდა, რომ საშუალო გერმანელი გამოყოფს საშუალო ფრანგზე მეტი რაოდენობისა და უარესი სუნის ფეკალიებს. ბიზანტიელი ყარდა, მაგრამ ყარდა სარკინოზიც ფელიქს ფაბრის წიგნში „მოგზაურობა წმინდა მიწაზე, არაბეთსა და ეგვიპტეში“ (XV ს.):

„სარკინოზებს რაღაც საშინელი ზინზლის სუნი ასდით, ამიტომ სხვადასხვა წესით გამუდმებით განიბანებიან, და რადგან ჩვენ არ ვყარვართ, საწინააღმდეგო არაფერი აქვთ, როდესაც მათთან ერთად ვბანაობთ. თუმცა ასე სულგრძელად როდი ეპყრობიან ებრაელებს, რომლებიც მათზე უარესად ყარან. [...]

⁶ „გერმანული რასის სიბინძურის შესახებ“ (ფრ.).

ასე რომ, ზინზლიან სარკინოზებს უხარიათ ჩვენნაირ ხალხთან ყოფნა, რომელიც არ ყარს.“

მყრალი სუნი ასდით ჯუზუბე ჯუსტის⁷ ავსტრიელებსაც (გაიხსენეთ ციტატა ლექსიდან: „თქვენო აღმატებულებავ, რა ავი თვალთ მიბღვერთ“):

„ტაძარი გაჭედილია ჩრდილოელი ჯარისკაცებით. ბოჰემიელები და ხორვატები იქნებიან, ვაზის ჭიგოებივით დარჭობილან. ვალიარებ, ამ ბრბოს ნახვაზე ზიზღმა დამძლია, უკან დავიხიე. თქვენი თანამდებობა ხელს გიშლით, იგივე იგრძნოთ მათ მიმართ, მაგრამ ჩემთვის ყველაფერი, საკურთხეველში ანთებული კელაპტრებიც კი, უკაცრავად, მაგრამ ღორის ქონივით ყარს.“

არ შეიძლება არ ყარდეს ბოშა, რადგან ლომბროზოს სწავლებით, იგი ლეშით იკვებება („ბოროტმოქმედი კაცი“ 1876, 1,II)“. და ასევე ყარს ჯვიმს ბონდის ანტაგონისტი, როზა კლები, წიგნიდან „სიყვარულით, რუსეთიდან“. ეს ქალი მხოლოდ რუსი და საბჭოთა კი არ არის, არამედ ლესბოსელიცაა:

„ტატიანამ კარი გააღო და ვიდრე იდგა და თვალებში უყურებდა ქალს, რომელიც შუა ოთახში, ნათურით განათებულ მრგვალ მაგიდასთან იჯდა, უცებ გაიაზრა, სად ეგრძნო ეს სუნი. მოსკოვის მეტროს სუნი იყო, ცხელ სალამოს რომ შეიძლება იგრძნო, იაფფასიანი სუნამოს სუნი, რომელიც ცხოველურ ოხშივარს ფარავს. რუსეთში ხალხი პირდაპირ ცურავს სუნამოში, მიუხედავად იმისა, ნაბანავებია თუ არა, და მით უფრო მაშინ, თუ არ უბანავია [...] საძინებლის კარი გაიღო და ზღურბლზე კლები გამოჩნდა [...] ნარინჯისფერი გამჭვირვალე კრეპდეშინის სალამური ეცვა... გახსნილი პერანგიდან მანეკენის კლასიკური პოზით გამოეჩარა

⁷ ჯუზუბე ჯუსტი (1809-1850), იტალიელი პოეტი-სატირიკოსი, იტალიის გაერთიანების აქტიური მომხრე (ჯუსტი აქ მიაწინებს ავსტრია-უნგრეთის ბატონობის პერიოდზე და უცხოელი ჯარისკაცების ჩვევაზე, რომლებიც უღვაშებს ქონით იპოხავდნენ).